

Iz življenja in sveta

Hitrost

svetlobnega žarka

ni enakomerna

Kakor smo na kratko že poročali, je Američan prof. Michelson izvedel velikopotezne poskuse za ugotovitev točne brzine svetlobnih žarkov.

Odkar je danski astronom Olaf Römer kot prvi določil to brzo na približno

300.000 sek./km,

ni manjkalo poskusov za doseg točnih števil. Römer je izmeril svetlobno brzo z opazovanjem Jupitrovih trabantov, do čim so izvedli poznejši raziskovalci svoje poskuse v laboratoriju ali vsaj na razmeroma kratkih progah. Po svojih eksperimentih z nihalom znani francoski fizik Foucault je n. pr. s pomočjo zrcal, ki so svetlobni žarek odbijali sem in tja v laboratoriju, dobil približno

isti iznos

kakor Römer.

Vse stare merilne metode je izpopolnil prof. Michelson. Slo mu je v prvi vrsti za odločitev v starem sporu, da li ima gibanje zemeljske krogle v svetovnem prostoru kakšen vpliv na hitrost svetlobe. Ker so smatrali svetlobo kot valovno gibanje hipotetičnega etra in se je zemlja sama po

starem naziranju

gibala skozi eterski ocean, je nastalo vprašanje, da li ne nastane pri tem njenem gibanju nekakšen eterski orkan. Pritrdilni odgovor bi dobili, če bi ugotovili, da je hitrost svetlobe v smeri gibanja tega orkana večja, v nasprotni smeri pa manjša. Michelsonove merilne metode so pokazale, da takšne razlike v svetlobni hitrosti ni,

iz česar je sledilo,

da tudi ni nobenega eterskega orkana. Ta dognanja so imela potem veliko vlogo v

Einsteinovi relativnostni teoriji in v vsej moderni fiziki.

Pri tem pa je prišel Michelson tudi do vse zanesljivejših rezultatov glede prave svetlobne brzine. Že pri svojih prvih poskusih se je z gradnjo dolgih brezračnih predorov izognil vsakemu

nezaželenemu vplivu

zemeljskega ozračja. V teh predorih so »poskusni žarki« brželi med vrtečimi se zrcali sem in tja. Bilo je jasno, da bodo rezultati tem točnejši, čim daljši more biti predor za te eksperimente. Tako je Michelson za zadnja opazovanja zgradil celo ameriško miljo dolg brezračni tunel.

Kot mojstrovino fizikalne eksperimentalne tehnike

je označiti, da je zračni tlak v tem tako dolgem tunelu znašal komaj dva milimetra.

Važna sta dva izsledka, ki jih je prof. Michelson dobil s temi pripravami. Predvsem je ugotovil, kolikor se da razbrati iz časopisnih vesti, da svetlobna hitrost nikakor ni konstantna (stalna), temveč da se periodično spreminja.

V vsakem primeru pa znaša v primeri s prejšnjimi meritvami nekoliko tisoč kilometrov manj. Domneva, da postaja svetlobna brzina čedalje manjša, kar so sklepali iz tega, da so dobivali proti Römerjevim izsledkom stalno manjšo število kilometrov, pa

se ni izkazala za pravilno.

Prejšnje merilne metode so bile le toliko nepopolne, da so dajale večje zneske, nego bi morale.

Delo za vojno v Nemčiji

Oficialni predstavniki Hitlerjeve Nemčije večkrat na ves glas poudarjajo, da skuša sedanja vlada preskrbeti brezposelnim kruha le zato, da se odpravi nadloga brezposelnosti. Toda v praksi izgleda zaposlovanje brezposelnih čisto drugače, kakor govorijo režimski eksponenti. Referent za delo Stellbrecht je izjavil o zaposlenju brezposelnih:

Hitler si osvaja nemško vojsko Na zadnjih manevrih državne brambe se je pojavil v vojaški kapi. Vodstvo nemške vojske, kakor znano, ni posebno naklonjeno državnemu kancelarju in se je celo uprlo nameri, da bi dobil v njej kakšen višji čin nego ga ima, namreč čin — korporala. Zato pa se Hitler laska armadi na vse močnejše načine — tudi z izbero svojih pokrival

»Važno vprašanje za reševanje brezposelnosti je tudi zaposlovanje brezposelnih pri gradnji utrdb in zaščitnih prostorov proti plinskim napadom. Kolikor so brezposelni porabni za takšna dela, naj se nastavijo. Vsak vojak ve, kaj pomeni betonjski jarek, ki štiti pred izstrelki lahkega in srednjega kalibra. Strojnice, ki je s par močmi v takšnem prostoru prestala bobneče obstreljevanje s topovi, je bila odličnega pomena za obrambo pred nasokom pehote, kolikor je segalo območje mitraljeza. Slično vlogo bo v bodoče imel top za obrambo pred plinskimi napadi. V betoniranem prostoru bo takšno orožje ostalo nepoškodovano.

Kakšnega pomena pa so jarki proti plinskim napadom za civilno prebivalstvo, to bo pokazala bodoča vojna, ki bo nastopila tem prej, čim manj bomo pripravljeni nanjo...

Gosli iz vžigalic

Amaterski izdelovalec gosli Edvin Johansson v Stockholmu je te dni dovršil svojevrstne gosli. Sestojijo iz samih vžigalic, ki jih je rabil 3966. Moral je zlepit vsako posebej. Godalo ima velikost običajnih gosli in je sestavljeno iz dveh plasti zlepljenih vžigalic. Bajle ima izredno lep ton in neki Američan je izdelovalcu že ponudil veliko vsoto zanj.

„Hipnotizirana morilka“

Nov moment v preiskavi proti mladi zastrupljevalki

Zločinsko dejanje 17letne Violette Nozière, ki je zastrupila svojega očeta in poskusila zastrupiti tudi mater, po svojih motivih še ni pojasnjeno, zdi se celo, da si ga hočejo preiskovalne oblasti še bolj zamotati.

V zadnjih dneh so zdravniki ugotovili med drugim, da je mogoče mladoletno morilko zelo lahko hipnotizirati in da je bila tudi čestokrat hipnotizirana. V zvezi s to ugotovitvijo je vstala domneva, da je svoj zločin storila morda v hipnotičnem stanju kot voljno orodje v rokah še neznanega zločinca.

Njen prijatelj Jean Dabin, ki mu je čisto dala manjše in večje vsote denarja, kot pobudnik k zločinu na vsak način ne pride v poštev, ker je mogel dokazati, da ga tiste dni ni bilo v Parizu. A kdo je potem pravi storilec? To je tisto vprašanje, s katerim si pariški kriminalisti belijo glave in ki mu ne morejo do živga, ker Violette nanj ne da nobenega odgovora, kvečjemu da teorijo o pomočniku pri zločinu odločno zavrača.

V ostalem bi to ne bil prvi primer v francoski kriminalni zgodovini, da je ženska pod hipnotičnim vplivom izvršila umor.

Pred nekaj meseci je umrla neka Gabriele Gompard, ki so jo l. 1890. obsodili na 20-letno ječo pod obtožbo, da je v

zvezi s svojim ljubljencem umorila nekega sodnega uradnika, ga stlačila v kovčeg in ga oddala po železnici.

Henri Geraud, zagovornik mlade zastrupljevalke

Njen zagovornik je trdil, da je storila svoje dejanje pod hipnotičnim vplivom svojega ljubimca. Znameniti zdravnik za živčne bolezni prof. Bernheim iz Nancyja se je kot izvedenec izjavil za to verzijo, ki jo je po isto tako znameniti prof. Charcot odločno pobijal, češ da je nemogoče vplivati s hipnozo na človeka tako, da izvrši težak zločin.

Gordijski vozeli teh nasprotujočih si stališč je presekalo sodišče končno tako, da je ljubimca za vsak slučaj obsodilo na smrt pod giljotino, Gompardovo pa na 20 let ječe.

Gospodom za jesen

nudi izvrstna oblačila, zlasti površnike, trenchcoate, raglane ter veliko izbero blaga za obleke, kakor tudi že izgotovljene obleke in po meri najceneje

DRAGO SCHWAB
Aleksandrova cesta

Skrivnostna smrt iraškega kralja

Neznana lepota zastrupila vladarja? — Kaj pravi kraljevi telesni zdravnik?

Smrt iraškega kralja Fejsala, ki je prošli teden nenadoma preminil v Bernu, kjer je iskal zdravniške pomoči pri nekem specialistu za srčne bolezni, je presenetila vse iraške državljane. Po smrti so vladarjevo truplo balzamirali in ga prenesli v mrtvaško kapelico Patološkega zavoda, nato pa so ga odpravili v domovino.

Preden pa je bila smrt kralja Iraka protokolično ugotovljena, ter so dolgoletni telesni zdravnik pokojnika Hasan paša ter švicarska zdravnik prof. Wegelin in Kocher podpisali izjavo, da je smrt nastopila zaradi kapi, ki je bila posledica arterioskleroze, je zahtevalo kraljevo spremstvo, ki je prišlo z njim v Švico, naj se

truplo raztelesi

in natančno preišče. Zakaj? Raznesli so se bili glasovi, da kralj ni umrl naravne smrti, marveč da je bil zastrupljen. Zato je bila obdukcija dovoljena in izvedena. Truplo kralja Fejsala so prenesli v Patološki zavod, kjer so ga raztelesili. Proceduro je izvršil prof. Rechet, ki je po obdukciji potrdil to, kar so ugotovili zdravniki v protokolu o smrti.

Kljub temu pa se je v Fejsalovem spremstvu trdovratno vzdrževala vest, da je pokojni vladar postal

žrtev zločina.

Stvar je postala še sumljivejša, ker je tri ure po Fejsalovi smrti nenadoma umrl tudi ravnatelj hotela, v katerem se je bil nastanil iraški kralj. Istočasno pa je izginila neka neznana »lepota«, ki je spremljala kralja. Nihče ne ve, kdo je bila ta skrivnostna ženska, odkod je prišla in s čim, se je pripiknila pokojnemu kralju. Splošno pa se širijo glasovi, da je imela prav ta neznanka veliko vlogo pri kraljevi smrti. Menijo namreč, da je bil kralj Fejsal

zastrupljen

z digitalinom ali kakšnim drugim strupom. V Orientu namreč poznajo strupe, ki povzročijo smrt, ne da bi se po smrti dala dokazati njih eksistenca v organizmu žrtve

Tem govoricam sicer odločno ugovarja kraljevi telesni zdravnik Hasan paša, ki pravi, da je kralj pač v zadnjem času jemal precejšnje količine broma, ki pa so mu ga bili predpisali zdravniki. Vsa ta zdravila je kralju podal on Hasan paša, pred uporabo pa jih je skrbno preiskal. Po Hasanovi sodbi je nastopila

kraljeva smrt

zaradi prevelike utrujenosti. Hasan je več dni pred smrtjo kralju nujno svetoval, naj

21-letni sin pokojnega kralja Fejsala Emir Ghazi, ki je bil kronan za iraškega kralja samo počiva, ker se sicer utegne njegovo zdravstveno stanje poslabšati. Toda Fejsal ni ubogal.

V Carigradu je napravila vest o Fejsalovi smrti porazen vtis. Tam biva namreč del kraljeve rodbine. Tem večji je bil vtis, ker se je kraljeva sestra, princesa Sara prošli ponedeljek na skrivaj omožila z nekim legacijskim svetnikom iraškega poslanstva v Londonu. Kralj Fejsal je bil o tej stvari obveščen po pošti, ki so mu jo bili prinesli tik pred smrtjo. Bajle je to sporočilo kralja močno razburilo, ker je bil pokojni vladar namenil svojo sestro za ženo egiptskemu kralju Fuadu.

Letala za zlatokope

Redna zračna zveza med Londonom in Labradorjem

V bližnjem času odleti iz Londona pet velikih letal s skupino geologov in inženjerjev ter različnim materialom proti novemu zlatim poljanam v Labradorju. Teh pet letal bo osnovalo redno zračno zvezo v to ozemlje, ki nima s svetom nobenih drugih vezi.

Kakor poročajo iz Novega Fundlanda, se širijo zlate poljane preko stotin kvadratnih milj in se lahko po bogastvu merijo s Klondykom. Ta čas ga preiskuje kakšnih 4000 iskalcev zlata, a v Londonu je bilo že več konferenc, ki so obravnavale vprašanje, kakšen vpliv bo imelo novo zlato na zlato politiko britanskega imperija. Vsekako bi to bogastvo že izkoriščali, da ni ozemlje

tako nedostopno. Z letalom ga je mogoče doseči od baze ob Hamiltonskem jezeru v nekoliko urah. Cena za vožnjo tja bo znašala 50 funtov, iz Londona in nazaj pa 200 funtov.

Bodoči iskalci zlata bodo imeli na vsak način več udobnosti celo pri delu v zaledenelih ozemljih. Na potovanjih v ta ozemlja jim bo prihranjen pogled, kakršen se je prožil možem na zloglasni »veliki sledi« proti Klondyku, ki je bila posejana s tisočimi zmrzlih teles in po kateri je stopal vsakovrsten izmeček človeštva bolj z namenom, da bi ropal med iskalci zlata nego da bi zlato sam iskal.

KARIKATURA

NOVA ŠPANSKA VLADA
Novi ministrski predsednik Lerroux

ANEKDOTA

Minister Göbbels se vozi po Berlinu z avtotaksijem, da si ogleda mesto, koliko je že očiščeno in koliko je treba še izdatnih protizidovskih ukrepov. Po polurni vožnji se sofer obrne k njemu:

»Gospod, zdaj vas pa ne morem več voziti.«

»Zakaj ne?«

»Danes govori Göbbels in namenil sem se na njegov shod. Veste, saj je že sramota, da ga nisem še niti videl niti slišal.«

Ministru Göbbelsu zasije obraz od neizmerne radosti. Takoj izstopi in plača soferju namestu dolžnih deset mark kar dvajset mark. Sofer vrže nežen pogled na bankovec, potem na Göbbelsa in pravi:

»Vedno sem trdil, da so židje fini ljudje. Gospod, kar voziva se dalje, poživljam se na tega Göbbelsa.«

VSAK DAN ENA

»Tu so bila prej tri jabolka in zdaj je le še eno. Kako je to?«

»V temi tretjega nisem niti videl.«

Začetek novega dela

Mac Donald in sir Samuel Hoare gresta na prvo vladno sejo po parlamentarnih počitnicah

Marabu z umetno nogo

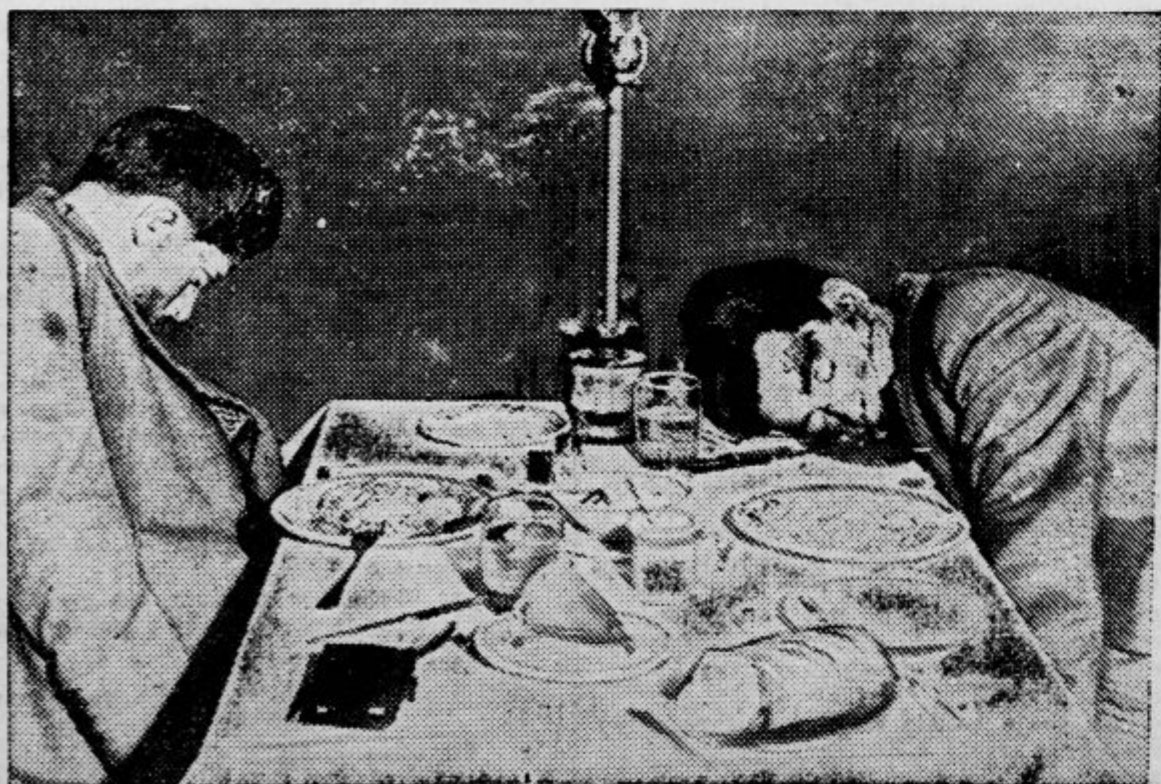
V živalskem vrtu v Lipskem imajo ne navadnega marabuja. V zadnji zimi mu je zmrznila noga, ki se mu je pred nekaj tedni odlomila.

Ptici, ki ji samo lajki pripisujejo lastnost, da po cele ure stirmi filozofsko v daljavo, stoje na eni sami nogi, to ni bilo bog ve kako ugodno in je z veseljem sprejela »omislitko« svojih rediteljev, umetno nogo iz aluminija z gibljivim stopalom, ki jo je izdelal neki ortopedski strokovnjak. Sedaj stoji modri marabu že po vseh pravilih na dveh nogah. Čudno pa je, da ga drugi marabuji v istem živalskem vrtu zaradi njegove umetne noge ne štejejo več med polnovrednega člana svoje družbe in ga zavračajo. Uprava vrta mu je morala odkazati nov prostor med drugimi vodnimi pticami, ki so se ga spetketka bale, a so se z njim sedaj že spoprijateljile.

Smrtni skok s padalom

V Tangermündenu v Nemčiji so ob priliki njegove tisočletnice priredili letalsko tekmo, pri kateri se je zgodila velika nesreča. Pilot Haster iz Berlina se je po skoku iz svojega letala raztreščil na tleh, ker se mu padalo ni pravočasno odprlo.

„Naravna smrt“ dveh gangsterjev

Ustrelili so ju njuni tovariši v neki kavarni v St. Louisu (Kentucky)

